

“Στον σταθμό τραίνου Φινλανδία¹” – Ο Τράμπ ως εργαλείο της ιστορίας

Description

Μπράνκο Μιλάνοβιτς²

Οι μάρτυρες σημαδιακών ιστορικών γεγονότων δεν έχουν σχεδόν ποτέ την επίγνωση ότι παρατηρούν ή συμμετέχουν σε ένα γεγονός που αλλάζει την ιστορία. Συχνά, ούτε και οι ίδιοι οι πρωταγωνιστές αυτών των ιστορικών γεγονότων δεν έχουν αυτή την επίγνωση. Στις 20 Ιανουαρίου 2025 όμως, στην τελετή ορκωμοσίας του Ντόναλντ Τράμπ, θα παρακολουθήσουμε ένα τέτοιο γεγονός. Και οι περισσότεροι άνθρωποι, συμπεριλαμβανομένων των πρωταγωνιστών, δεν θα γνωρίζουν σε τι συμμετέχουν, και δε θα συνειδητοποιούν ότι κατά βάση, είναι εργαλεία της ιστορίας.

Η 20ή Ιανουαρίου 2025 σηματοδοτεί το συμβολικό τέλος του παγκόσμιου νεοφιλελευθερισμού. Και οι δύο συνιστώσες του έχουν εξαφανιστεί. Η παγκοσμιότητα έχει πλέον μετατραπεί σε εθνικισμό, και ο νεοφιλελευθερισμός έχει καταλήξει να εφαρμόζεται μόνο στην οικονομική σφαίρα. Τα κοινωνικά του συστατικά δηλαδή – η φυλετική και έμφυλη ισότητα, η ελεύθερη διακίνηση της εργασίας, η πολυπολιτισμικότητα – δεν υπάρχουν, είναι νεκρά. Ότι απομένει είναι μόνο οι χαμηλοί φορολογικοί συντελεστές, η απορρύθμιση της οικονομίας και η λατρεία του κέρδους.

Έγραφα σχετικά με τον Ντόναλντ Τράμπ και πώς νομίζω ότι βλέπει τον κόσμο: το κέρδος, ο νεομερκαντιλισμός, και ο μη ιμπεριαλιστικός εθνικισμός των ΗΠΑ. Κάθε ένα από αυτά τα επιμέρους στοιχεία μπορεί εύκολα να προσδιοριστεί και κανένα από αυτά

δεν είναι καινούργιο ή άγνωστο. Όμως, όπως συμβαίνει συχνά με τα ιστορικά σημεία καμπής, όταν συνδυαστούν μαζί την ίδια στιγμή, μόνο τότε τέτοιες απόψεις για τον κόσμο, μπορούν να προσδιορίσουν και να ορίσουν μια νέα ιδεολογία. Δεν γνωρίζουμε ακόμη το όνομά αυτής της ιδεολογίας. Αυτό που γνωρίζουμε όμως είναι ότι αντιπροσωπεύει μια ρήξη με την ιδεολογία που κυριάρχησε από τη δεκαετία του 1980, και σίγουρα από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, μέχρι σήμερα.

Ο ίδιος ο Τράμπ ωφελήθηκε από τον παγκόσμιο νεοφιλελευθερισμό. Λόγω των προτιμήσεών του, της ηλικίας του, και της εθνικότητάς του, συμμετείχε πλήρως σε αυτόν και επωφελήθηκε. Αλλά για λόγους που μάλλον έχουν περισσότερο να κάνουν με τη ματαιοδοξία παρά με την ιδεολογία, αποφάσισε να τον αμφισβητήσει. Δεν περίμενε ότι θα επιτύχει.

Ωστόσο, οκτώ χρόνια αργότερα, μετά την πρώτη εντελώς απροσδόκητη προεδρική νίκη του το 2016, και μετά τέσσερα χρόνια στην πολιτική έρημο, πολιορκημένος από τις ακρίδες των δικαστικών διώξεων, της μόνιμης παρενόχλησης από τα μέσα ενημέρωσης, δύο απόπειρες δολοφονίας, δημοσιεύσεις πλήρως αποκαλυπτικών βιβλίων, δικαστές, ανακρίσεις, ψεύτικους φίλους, κατηγορίες για καλούμενα 'χρυσά ντους', και προδοσία, επιστρέφει με 77 εκατομμύρια ψήφους και νίκη τόσο στη λαϊκή ψήφο, όσο και στο εκλεκτορικό σώμα.

Κανείς, συμπεριλαμβανομένου και του ίδιου, δεν ξέρει πού θα οδηγήσει τις Ηνωμένες Πολιτείες, την πολιτική Δύση και τον κόσμο, αυτό το αμάλγαμα ιδεών που έχει συγκροτήσει. Μόνο μετά από χρόνια, θα δούμε τη λογική τους. Ο Έλον Μάσκ ίσως τις εκπροσωπεί με τον καλύτερο τρόπο. Ζητά τη δημιουργία μιας παγκόσμιας ελίτ, που δεν θα είναι προσκολλημένη στον εθνικισμό ιδεολογικά, συναισθηματικά και ψυχολογικά, αλλά θα τον χρησιμοποιεί για πολιτικούς σκοπούς. Για να καθυσυχάζει έτσι τις κατώτερες τάξεις. Είναι ο παγκόσμιος 'Καισαρισμός': αποδίδει φόρο τιμής στις κατώτερες τάξεις, συλλέγει τις ψήφους τους, πληρώνει τους ανεξόφλητους λογαριασμούς των πιστωτικών τους καρτών, αλλά τους δίνει χαμηλόμισθες θέσεις εργασίας και τους αγνοεί ως ενεργούς συμμετέχοντες στην πολιτική, εκτός από ανά τετραετία διαστήματα. Κάνει το ίδιο πράγμα που κάνουν οι παραδοσιακοί κεντρώοι Δημοκρατικοί και Ρεπουμπλικάνοι, αλλά επειδή ο κυνισμός του είναι νέος, είναι λιγότερο προφανής, λιγότερο δυσάρεστος και περισσότερο πιστευτός.

Με την ευθύτητα και τη φρεσκάδα του, αποτελεί μια ρήξη με την ιδεολογία που κυριάρχησε επί σαράντα χρόνια: τη ξεφτισμένη εξουσία των πλουτοκρατών που παρίσταναν τους μαχητές κατά της φτώχειας. Ο νεοφιλελευθερισμός δεν ήταν μια

ιδεολογία γης και αίματος, αλλά κατάφερε να εξοντώσει πολλούς. Αφήνει τώρα τη σκηνή με μια μυρωδιά από ψέμα και ανεντιμότητα. Δεν έχει υπάρξει ξανά μια ιδεολογία τόσο αναληθής. Ζητούσε ισότητα ενώ δημιουργούσε μια ιστορικά πρωτοφανή αύξηση της ανισότητας. Ζητούσε δημοκρατία ενώ έσπερνε την αναρχία, τη διχόνοια και το χάος. Μιλούσε κατά των κυρίαρχων τάξεων ενώ δημιουργούσε μια νέα αριστοκρατία του πλούτου και της εξουσίας. Ζητούσε κανόνες ενώ τους παραβίαζε όλους. Χρηματοδοτούσε ένα σύστημα δασκαλεμένης ψευδολογίας που προσπαθούσε να αναγάγει τα μισά ψέματα σε αλήθειες.

Αυτό τελειώνει στις 20 Ιανουαρίου.

¹Η αναφορά «Στο σταθμό τραίνου Φινλανδία» παραπέμπει στην άφιξη του Λένιν το 1917, στην Αγία Πετρούπολη, και συμβολίζει μια κομβική ιστορική και ιδεολογική αλλαγή.

²Μπράνκο Μιλάνοβιτς, Ερευνητικός καθηγητής στο Μεταπτυχιακό Κέντρο του Πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης και συνεργαζόμενος ανώτερος ερευνητής στο πρόγραμμα «Μελέτη του Εισοδήματος του Λουξεμβούργου». Το άρθρο αναδημοσιεύεται με την άδειά του, από τη ιστοσελίδα του, (substack), «Global Inequality and More 3.0».